

Nr 105.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1933 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1932 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1931—30 juni 1932.

(1:a avd.)

Statsutskottet, till vars förberedande behandling ovannämnda revisionsberättelse jämte de i anledning därav från vederbörande ämbetsverk och myndigheter till Kungl. Maj:t avgivna utlåtanden och förklaringar blivit hänvisad, får, efter tagen kännedom av dessa handlingar och inhämtande av för ärendenas utredning i övrigt erforderliga upplysningar, underställa riksdagens prövning de av revisorerna gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet därvid att följa den ordning, som blivit i revisionsberättelsen iakttagen.

1:o) **Kommissionärsväsendet vid överståthållarämbetet och länsstyrelserna.** Under socialdepartementet, § 4, hava revisorerna upptagit till behandling frågan om kommissionärsväsendet vid överståthållarämbetet och länsstyrelserna. (Del I sid. 14—18.)

Efter att hava redogjort för gällande föreskrifter på detta område hava revisorerna meddelat vissa uppgifter rörande kommissionärernas bruttoinkomster samt nettobehållningen å deras arvoden enligt kommissionärs-taxan och för vissa olika slag av uppdrag ävensom å antalet av kommissionärerna handlagda ärenden under budgetåret 1931/1932. I anslutning härtill hava revisorerna gjort följande uttalande:

Såsom av det ovan sagda framgår har allmänhetens tillhandagående med utförandet av olika uppdrag beträffande de vid länsstyrelserna anhängiggjorda ärendena i allmänhet icke ombesörjts enbart av de för detta ändamål förordnade kommissionärerna utan också — i många fall i mycket stor utsträckning — av andra vid länsstyrelserna anställda tjänstemän. Kommissionärsverksamheten vid länsstyrelserna har således en betydligt större omfattning än vad de i fråga om de officiella kommissionärernas verksamhet angivna uppgifterna giva vid handen.

Då anordningen med officiella kommissionärer uppenbarligen vidtagits dels för att tillgodose allmänhetens behov av sakkunnigt biträde vid hänvändelse till statsmyndigheterna, dels ock för att de därvid debiterade arvodena måtte hållas inom skäligen gränser, men kommissionärskungörel-

sens taxeföreskrifter icke hava avseende å privat kommissionärsverksamhet, saknas uppenbarligen vid allmänhetens hänvändelse till berörda privata kommissionärer den garanti i fråga om arvodesdebiteringen, som anordningen med officiella kommissionärer avsett att innebära. Enligt revisorernas mening måste det betecknas såsom ett allvarligt missförhållande, att en betydande del av den vid länsstyrelserna bedrivna kommissionärsverksamheten på detta sätt undandrager sig ämbetsmyndigheternas kontroll.

Revisorerna kunna icke finna annat än att den privata kommissionärsverksamheten, bedriven av tjänstemän inom vederbörande verk, står i strid mot grunderna för kommissionärskungörelsen och att den därför icke vidare bör tillåtas förekomma.

Det synes revisorerna vara av vikt, att här påtalade förhållanden beaktas vid den utredning angående kommissionärsväsendet, som för närvarande pågår inom socialdepartementet.

Förklaringar hava avgivits av överståthållarämbetet och länsstyrelserna. (Del III sid. 9—32.)

Länsstyrelsen i *Södermanlands län* har i sin förklaring anfört, bland annat, följande:

Enligt vad länsstyrelsen har sig bekant har justitiekanslern uti ett inom annat län påtalat fall framhållit olämpligheten av att annan vid länsstyrelse anställd tjänsteman än den officielle kommissionären åtog sig kommissionärsuppdrag vid verket. Detta uttalande torde dock icke hava ansetts kunna föranleda meddelande av förbud mot sådan verksamhet. Men även om bestämmelser, innebärande ett dylikt förbud, bleve givna, torde de med lätthet kunna kringgås genom anlitande av bulvan, t. ex. familjemedlem.

Till allmänhetens upplysning uti förevarande hänseende skulle det möjligen såvitt angår länsstyrelserna kunna vara lämpligt, att till kungörelsen angående anställd tjänsteman av kommissionärer fogades en bestämmelse, att länsstyrelserna i början av varje år skulle genom kungörelse i länskungörelserna samt i en eller flera ortstidningar erinra allmänheten, att endast de av länsstyrelsen såsom sådana anställda kommissionärer, vilkas namn även torde böra angivas, vore underkastade gällande bestämmelser om kommissionärsarvode samt om ansvar för försummelse vid utförande av kommissionärsuppdrag.

Länsstyrelsen i *Gotlands län* yttrar:

I fråga om de olägenheter av den privata kommissionärsverksamheten, som av revisorerna påtalats, håller Kungl. Maj:ts befallningshavande före, att risken för att de privata kommissionärernas arvoden icke hållas inom skäligen gränser ej bör vara särdeles stor, enär de av länsstyrelserna förordnade kommissionärernas genom ovannämnda kungörelse bestämda arvoden torde verka reglerande härvidlag.

För den av revisorerna uttalade uppfattningen talar däremot enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes mening ett annat, betydligt mera vägande skäl. Det kan nämligen befaras, att en tjänsteman, som idkar dylik privat verksamhet, själv behandlar eller söker förmå andra befallningshavare att handlägga av honom till länsstyrelsen inlämnade ärenden snabbare än andra till handläggning föreliggande ärenden eller ock på annat sätt obehörigen gynnar sina uppdragsgivare till förfång för andra rättssökande. Dylika farhågor behöva givetvis icke, åtminstone ej i samma grad, knytas

till de av länsstyrelserna förordnade kommissionärernas verksamhet, om de sistnämnda bliva befriade från konkurrensen med andra tjänstemän vid länsstyrelsen.

Utskottet vill erinra om att riksdagen redan år 1925 i anledning av vissa utav 1924 års revisorer påtalade missförhållanden vid debitering av kommissionärsarvodet uttalat som sin mening, att det måste anses önskvärt, att gällande föreskrifter rörande kommissionärer hos statsmyndigheter omarbetades med hänsyn till dåmera inträdda förhållanden, ävensom att föreskrifterna gäves ett i så måtto utsträckt tillämplighetsområde, att därunder innefattades i möjligaste mån samtliga fall, där allmänheten hänvände sig till en hos viss myndighet anställd kommissionär i avsikt att erhålla biträde med ärende, som fölle under myndighetens verksamhetsområde. Riksdagen hemställde också, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt föranstalta om en omarbetning av berörda föreskrifter i av riksdagen angiven riktning. Sedermera har även 1931 års riksdag framhållit angelägenheten av att resultatet av en verkställd utredning beträffande kommissionärsväsendet snarast möjligt bleve föremål för Kungl. Maj:ts prövning och avgörande. I anledning härav anhöll riksdagen ånyo, att Kungl. Maj:t måtte företaga åtgärder för att en omarbetning av kommissionärskungörelsen snarast möjligt komme till stånd. Oaktat dessa upprepade hänvändelser till Kungl. Maj:t synes någon slutlig åtgärd i ärendet icke hava vidtagits.

Utskottet.

Vad revisorerna nu anfört, finner utskottet vara av den art, att det nödvändiggör, att frågan om ny kommissionärskungörelse verkligen upptages till avgörande. Utskottet vill därvid såsom sin mening framhålla, att de av länsstyrelserna i Södermanlands och Gotlands län anförda synpunkterna böra beaktas vid kungörelsens omarbetande. Då utskottet är av den uppfattningen, att allvarliga missförhållanden äro till finnandes på detta område och att en ändring härutinnan snarast bör komma till stånd, har utskottet därför funnit sig nödsakat att ännu en gång framhålla angelägenheten av att Kungl. Maj:t vidtager åtgärder i angivet syfte.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt vidtaga sådana åtgärder, att en ny kommissionärskungörelse kan utfärdas.

2:o Förordnande av landskamrerare att vara ledamot av taxeringsnämnd. Under socialdepartementet, § 6, hava revisorerna upptagit till behandling frågan om huruvida landskamrer borde erhålla förordnande såsom ledamot av taxeringsnämnd (Del I sid. 20—22).

Efter att hava redogjort för gällande föreskrifter och av vederbörande

departementschef gjort uttalande i frågan hava revisorerna meddelat, att länsstyrelsen i Kopparbergs län den 23 november 1931 på föredragning av landskamreraren L. Fernqvist förordnat denne att vara ordförande i 1932 års taxeringsnämnder i Hedemora och i Grangärde moderförsamlings taxeringsdistrikt. Beträffande ersättningen till Fernqvist för ifrågavarande uppdrag hava revisorerna anfört följande:

Till ersättning åt ordförandena i taxeringsnämnderna med flera i Kopparbergs län för bestyr med taxeringsarbetet år 1931 anvisade Kungl. Maj:t sammanlagt 102,400 kronor, varav enligt länsstyrelsens beslut bland annat 1,150 kronor utgick till ordföranden i Hedemora taxeringsdistrikt samt 1,600 kronor till ordföranden i Grangärde taxeringsdistrikt. I ersättning för taxeringsarbetet i Kopparbergs län under år 1932 hemställde länsstyrelsen i underdånig skrivelse den 19 juli 1932 — på föredragning av landskamrerare L. Fernqvist — om ett sammanlagt belopp av 100,970 kronor, varav 1,720 kronor beräknades till ordföranden i Hedemora taxeringsdistrikt och 2,050 kronor till ordföranden i Grangärde taxeringsdistrikt. Det av länsstyrelsen begärda ersättningsbeloppet, 100,970 kronor, reducerades av Kungl. Maj:t till 85,000 kronor, varav enligt länsstyrelsens beslut 1,530 kronor utgick till ordföranden i Hedemora taxeringsdistrikt och 1,800 kronor i Grangärde taxeringsdistrikt. På grund av minskningen i det av länsstyrelsen begärda beloppet bestämdes ersättningen till samtliga ordförandena i taxeringsnämnderna i länet för år 1932 — med undantag för ordförandena i Hedemora, Grangärde samt Smedjebackens köpings taxeringsdistrikt — till lägre belopp än för år 1931. För ordförandena i nämnda tre taxeringsdistrikt höjdes däremot ersättningen med respektive 380 kronor, 200 kronor och 30 kronor.

Revisorerna hava vidare meddelat, att länsstyrelsen i Hallands län har för åren 1930 och 1931 på föredragning av landskamreraren B. Karlberg förordnat denne att vara ordförande i 1931 och 1932 års taxeringsnämnder i Halmstads stads andra taxeringsdistrikt. I ersättning till Karlberg för nämnda bestyr med taxeringsarbetet hava utbetalts 2,400 kronor, respektive 2,000 kronor.

Slutligen hava revisorerna anfört, att av förarbetena till 1928 års taxeringsförordning torde få anses framgå, att det varit lagstiftarens mening, att ordinarie landskamrerare icke borde vara medlem av beskattningsnämnd. Såvitt revisorerna kunnat finna, vore också Kopparbergs och Hallands län de enda, där ett dylikt förfaringsätt förekommit under år 1932. Revisorerna måste finna det anmärkningsvärt, att vederbörande länsstyrelser meddelat de ordinarie landskamrerarna här ifrågakomna uppdrag.

Tillika funne revisorerna det anmärkningsvärt, att Fernqvist och Karlberg själva tjänstgjort såsom föredragande i ärendena angående förordnande för dem att vara ordförande i omförmälda taxeringsnämnder.

Förklaringar hava avgivits av länsstyrelserna i Hallands och Kopparbergs län, vilka därvid fogat från vederbörande landskamrerare infordrade yttranden (Del III sid. 33—37).

I förklaringen från länsstyrelsen i Halland meddelas, att länsstyrelsen för framtiden icke komme att förordna ordinarie landskamrerare till medlem av beskattningsnämnd samt att förordnandena för landskamreraren Karlberg icke meddelats på hans egen föredragning. Länsstyrelsen i Kopparbergs län åter har i anslutning till landskamrerarens yttrande gjort gällande, att en landskamrerare borde vara berättigad att något år mottaga förordnande som ordförande i taxeringsnämnd.

Utskottet, som delar den av revisorerna uttalade uppfattningen, att ordinarie landskamrerare icke bör vara medlem av beskattningsnämnd, har allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

Utskottet.

omförmåla.

3:o) Ersättning till tjänstemän i länsstyrelserna för arbete i beskattningsnämnderna. Under socialdepartementet, § 7, hava revisorerna upptagit till behandling frågan om ersättning till tjänstemän vid länsstyrelsen i Kopparbergs län för arbete i taxerings- och provningsnämnder. (Del I sid. 23—27.)

Efter att hava erinrat om vissa av föregående års revisorer och 1931 års riksdag gjorda uttalanden rörande ersättning till vissa tjänstemän för arbete i beskattningsnämnder hava revisorerna lämnat uppgifter rörande dylika ersättningar i Kopparbergs län.

Samtidigt hava revisorerna meddelat, att de uppmärksammat, att länsstyrelsen i Falun för överläggning rörande vissa taxeringsspörsmål genom cirkulärskrivelse den 9 januari 1931 kallat samtliga ordförande och kronombud i taxeringsnämnderna inom länet att fredagen den 23 januari 1931 kl. 11 f. m. sammanträda inför länsstyrelsen å dess sessionsrum. Sedermera hade länsstyrelsen i skrivelse den 17 i samma månad kallat ordförandena i vissa taxeringsnämnder att redan torsdagen den 22 januari 1931 kl. 5 e. m. sammanträda inför landskamreraren å länsstyrelsens sessionssal för förberedande behandling av vissa taxeringsspörsmål. För beivrande av nämnda sammanträden hade, bland andra, 9 tjänstemän i länsstyrelsen uppburit dagarvoden, därav 5 för två dagar och 4 för en dag.

Revisorerna hava sammanfattat de av dem gjorda iakttagelserna beträffande ifrågavarande länsstyrelse på följande sätt:

Riksdagens år 1930 församlade revisorer meddelade under § 20 i sin berättelse vissa uppgifter angående ersättning till bland andra länsstyrelsernas tjänstemän för taxeringsarbete och påtalade därvid att ersättning för dylikt arbete syntes i vissa fall varit väl rundligt tilltagen. I Kopparbergs län hade sålunda till en landskontorist utbetalats 7,450 kronor, därav 4,550 kronor för arbete i taxeringsnämnd. Enligt revisorernas berättelse hade vidare till länsstyrelsens tjänstemän under budgetåret 1929/1930 utbetalats i ersättning för arbete i taxeringsnämnd 22,105 kronor och för

arbete i prövningsnämnd 8,350 kronor. Motsvarande utgifter under budgetåret 1931/1932 hava varit 26,260 kronor respektive 18,365 kronor.

Den omständigheten, att länsstyrelsens personal i så stor omfattning tages i anspråk för taxeringsarbete, synes revisorerna kunna menligt inverka på arbetets gång inom länsstyrelsen samt medföra ökat behov av medel för avlönande av icke-ordinarie personal. Enligt vad revisorerna inhämtat har också Kungl. Maj:t på framställning av länsstyrelsen i Kopparbergs län vid olika tillfällen under de senaste åren anvisat medel till förstärkande av den icke-ordinarie arbetskraften inom länsstyrelsen.

Vad slutligen angår ersättning till ordförande och medlemmar av taxeringsnämnd, som jämlikt 75 § i taxeringsförordningen kallas att sammanträda inför länsstyrelsen för överläggning rörande taxeringsspörsmål, vilja revisorerna ifrågasätta, huruvida icke skäl kan anses föreligga att vidtaga sådan ändring av härutinnan gällande bestämmelser, att dylik ersättning icke kommer att utgå till personer, som äro bosatta å sammanträdesorten. I varje fall borde det icke ifrågakomma att länsstyrelsens egna tjänstemän, vilka deltaga i här avsedda sammanträden å länsstyrelsens lokaler, härför uppbära särskilt dagarvode.

Förklaring har avgivits av länsstyrelsen i Kopparbergs län, varjämte yttranden införskaffats från samtliga övriga länsstyrelser. Av de avgivna yttrandena framgår, att uppfattningen i berörda frågor är olika, men att ett flertal länsstyrelser ansett önskvärt, att kompletterande bestämmelser i av revisorerna berörda hänseenden meddelas rörande arvoden för taxeringsuppdrag. I fråga om ersättning för sammanträden enligt 75 § i taxeringsförordningen hava åtskilliga länsstyrelser tillstyrkt revisorernas alternativa förslag, att dylik ersättning icke borde utgå till tjänsteman i länsstyrelse eller landsstat, då sådan tjänsteman vore bosatt å sammanträdesorten.

Utskottet.

Beträffande frågan om arvoden till tjänstemän i länsstyrelse och landsstat för uppdrag i beskattningsnämnderna är utskottet visserligen av den uppfattningen, att arvodena i åtskilliga fall måste anses vara för höga, men då, enligt vad utskottet erfarit, Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på dessa förhållanden, anser utskottet anledning icke föreligga för riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t ånyo göra framställning i ärendet.

Vidkommande därefter spörsmålet om ersättning för deltagande i sammanträde enligt 75 § taxeringsförordningen vill utskottet, i anslutning till vad som framhållits av åtskilliga länsstyrelser, som sin mening uttala, att arvode vid dylikt sammanträde icke bör utgå till tjänstemän hos länsstyrelse och i landsstaten för sammanträde, som hålles på vederbörandes tjänstgörings- eller bostadsort. Då utskottet anser en ändring uti ersättningsbestämmelserna i nämnda hänseende vara påkallad, har utskottet ansett sig böra hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan om ändring i bestämmelserna rörande ersättning vid sammanträde enligt 75 § taxeringsförordningen.

4:o) **Vissa förordnanden och ledigheter vid fögderiförvaltningen i Kopparbergs län.** Under socialdepartementet, § 9, hava revisorerna upptagit till behandling frågan om vissa förordnanden och ledigheter vid fögderiförvaltningen i Kopparbergs län. (Del I sid. 30—32.)

De av revisorerna meddelade uppgifterna utvisa, att vissa befattningshavare varit tjänstlediga för sjukdom eller för hälsans vårdande under de tider av året, då de icke åtnjutit semester eller på grund av länsstyrelsens förordnande haft att fullgöra offentligt uppdrag i beskattningsnämnder.

I anslutning till dessa uppgifter hava revisorerna gjort följande uttalande:

1929 års revisorer påtalade de omfattande ledigheter, befattningshavarna vid fögderiförvaltningarna åtnjutit under budgetåret 1928/1929, samt de höga kostnader statsverket åsamkats för avlönande av vikarier för sådana befattningshavare. I anledning härav skedde genom det i det föregående omnämnda kungl. brevet den 31 januari 1930 en skärpning av dittills gällande bestämmelser om skyldighet för befattningshavare vid fögderiförvaltningarna att under bland annat ledighet för taxeringsarbete avstå viss del av sina avlöningsförmåner. I samband härmed medgavs emellertid landsfiskalerna semesterrätt, vilken förmån icke förut tillkommit dem.

Det har icke kunnat undgå att väcka revisorernas förvåning, att länsstyrelsen i Falun funnit lämpligt tilldela befattningshavare, som på grund av sjukdom under en längre tid icke kunnat uppehålla sin befattning, uppdrag av nu ifrågavarande beskaffenhet. Det måste nämligen i regel förutsättas, att, därest befattningshavaren verkligen är av sjukdom helt urståndsatt att sköta sin tjänst, han icke heller förmår på ett tillfredsställande sätt omhänderhava det krävande taxeringsarbetet. Enligt revisorernas mening böra i dylika fall förordnande av förevarande slag icke vidare lämnas. Slutligen måste revisorerna såsom synnerligen anmärkningsvärt beteckna länsstyrelsens åtgärd att bevilja semester åt befattningshavare, som under längre tid i följd varit sjukledig.

Förklaring har avgivits av länsstyrelsen i Kopparbergs län, varjämte statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd yttrat sig i ärendet (Del III sid. 72—75).

Länsstyrelsen har meddelat, att det av revisorerna behandlade spörsmålet om beviljande av semester åt sjukledig befattningshavare genom besvär dragits under kammarrättens prövning, men att utslag i målet ännu icke meddelats.

Statskontoret har ansett, att de av revisorerna påtalade åtgärderna, som ämbetsverket finner vara felaktiga, emellertid ej vore av beskaffenhet att böra föranleda utfärdande av särskilda föreskrifter till förhindrande av deras upprepande i länet eller annorstädes. Det torde nämligen vara sällsynt, att en myndighet visade en sådan efterlåtenhet mot tjänstemännen, som här påtalats, och det syntes kunna förväntas, att vederbörande toge rättelse av den gjorda anmärkningen.

Lönenämnden har funnit det ligga i sakens natur, att i allmänhet en tjänsteman icke borde medgivas honom för ett visst kalenderår eljest till-

kommande semester, därest han under kalenderåret icke tjänstgjort å sin befattning. Nämnden har vidare anfört:

I sitt förslag till allmänt avlöningsreglemente (11 § 4 mom.) har 1928 års lönekommitté upptagit en föreskrift, enligt vilken semester icke må, så framt ej av särskilda skäl annorlunda beslutas, tillgodonjutas, utan att tjänstemannen under sammanlagt minst hälften av närmast förflutna period av tolv månader bestritt sin egen eller annan statens tjänst eller fullgjort uppdrag för statens räkning. Därest detta förslag vinner godkännande, komma sålunda tydliga bestämmelser till stånd jämväl på detta område. Att emellertid i avvaktan på kommittéförslagets prövning utfärda särskilda föreskrifter i nu förevarande avseende genom komplettering av gällande avlöningsbestämmelser eller på annat sätt, synes nämnden knappast erforderligt. Lönenämnden förutsätter nämligen, att sedan förhållandet nu blivit av riksdagens revisorer påpekat, anledning till anmärkning mot myndighets förfarande i angivna hänseende icke vidare skall uppkomma.

Utskottet.

Utskottet delar den av revisorerna uttalade uppfattningen, vilken jämväl vunnit stöd i statskontorets och lönenämndens yttranden, att befattningshavare, som är tjänstledig för sjukdom, icke bör tilldelas semester. I likhet med lönenämnden förutsätter dock utskottet, att, sedan förhållandet blivit av riksdagens revisorer påpekat, rättelse för framtiden skall ske. Utskottet, som jämväl i övrigt ansluter sig till revisorernas uppfattning, finner sig alltså icke böra påkalla särskild åtgärd från riksdagens sida, utan har allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

5:o) **Vissa resekostnader i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.** Under kommunikationsdepartementet, § 13, hava revisorerna meddelat, att de verkställt en undersökning rörande inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillämpat förfaringsätt för den styrelsen åliggande stickprovsgranskningen av väghållningsdistriktens räkenskaper. (Del I sid. 39—46.)

I anslutning härtill hava revisorerna gjort följande uttalande:

Av vad ovan anförts framgår, att den väg- och vattenbyggnadsstyrelsen åliggande stickprovsgranskningen av vägdistriktens räkenskaper tillgår på det sätt, att styrelsens byrådirektör företager synnerligen långa dagsresor med automobil och därvid besöker ett ofta stort antal vägdistrikt och vägstyrelseordförande. Med hänsyn till att resorna i regel omfattat betydande sträckor — i många fall inemot 300 kilometer om dagen och undantagsvis däröver — är det uppenbart, att den tid byrådirektören Lindencrona kunnat använda till stickprovsgranskning hos de skilda räkenskapsförarna måste hava varit så obetydlig, att någon effektiv räkenskapsgranskning icke gärna kan hava förekommit.

Vid den nuvarande lokala vägorganisationens genomförande har något uttalande av statsmakterna icke gjorts angående sättet för stickprovsgranskningens bedrivande. Det kan dock icke gärna hava varit statsmakternas mening att nämnda granskning skall tillgå på det sätt, som ovan beskrivits. Om tillräcklig effektivitet i granskningen skall kunna

ernås, torde det vara ofrånkomligt att till styrelsen förlägga stickprovsgranskning av vägdistriktens underhållsräkenskaper, av vilka ett lämpligt urval för sådant ändamål torde böra inforas och i olika hänseenden eller i sin helhet granskas. Till den ökade effektivitet i granskningen, som härigenom skulle uppkomma, tillkommer det i dessa tider synnerligen viktiga skälet att genom det ovan angivna förändrade granskningssättet en icke obetydlig besparing för statsverket skulle uppstå.

I övrigt vilja revisorerna framhålla, att åtskilliga av Lindencronas ovanberörda resor företagits i uppgivet syfte att besiktiga underhållsarbeten och pröva, huruvida vissa förbättringsarbeten kunnat anses hänförliga till underhåll. Sådan besiktning och prövning förutsätter emellertid teknisk sakkunskap och lärer därför tillkomma vederbörande vägingenjör och väginspektör men icke styrelsens administrativa ledamot. Någon stickprovsgranskning av hamnräkenskaper torde vidare icke vara behöflig av den anledning att räkenskaper av detta slag alltid insändas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och i detalj där granskas.

Vad därefter beträffar sättet för debitering av reseräkningar må till en början framhållas, att dessa i många fall onödigt belastats genom att ordförande i vägstyrelser, schaktmästare, vägmästare och andra personer, för vilka statsverket icke bör hava att vidkännas kostnad, åtföljt Lindencrona i automobilen och föranlett reseersättning enligt högre beräkningsgrunder. Det har vidare förekommit att Lindencrona, såsom vid ovanberörda resa den 26 och 27 februari 1931, debiterat statsverket ersättning för resa med automobil, som, enligt vad vägingenjören uppläst, tillhandahållits av vägdistriktet. Det har slutligen även förekommit, att Lindencrona och vägingenjören i Stockholms län i vissa fall debiterat statsverket kostnad för av dem gemensamt företagen resa på sådant sätt, som om de rest var för sig. I detta sammanhang hava revisorerna velat framhålla, att vid den granskning av förekommande reseräkningar revisorerna i detta och andra fall företagit, de av det sätt, varpå tjänsteresor stundom anordnats, fått det intrycket, att resorna planlagts och genomförts mera med tanke på att reseersättningen skulle komma att uppgå till ett avsevärt belopp än på att en effektiv tjänsteförrättning skulle komma till stånd.

Slutligen må såsom synnerligen anmärkningsvärt påpekas, att Lindencrona inför styrelsen själv föredragit de av honom uppgjorda reseräkningarna.

Revisorerna, som finna det angeläget att bestämmelser med det snaraste utfärdas angående det sätt, varpå stickprovsgranskning av vägdistriktens underhållsräkenskaper bör äga rum, hava ansett det vara sin skyldighet att bringa ovan omförmälda missförhållanden till riksdagens kännedom.

Förklaring har avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (Del III sid. 121 och 122).

Det inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillämpade förfaringssättet beträffande stickprovsgranskningen av vägdistriktens underhållsräkenskaper finner utskottet icke tillfredsställande. I syfte att åstad-

komma såväl ökad effektivitet härutinnan som minskade kostnader för statsverket anser utskottet i likhet med revisorerna lämpligt, att ifrågasvarande granskning förläggas till styrelsen. En sådan omläggning av gransknings sättet bör dock enligt utskottets mening icke förhindra, att, där så i något fall skulle erfordras och befinnas fördelaktigt, handledning rörande sättet för räkenskapernas förande må kunna på ort och ställe meddelas genom vederbörande revisionstjänstemän inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Enligt utskottets mening bör den hittills tillämpade metoden för granskningen samt i samband därmed stående resor omedelbart upphöra. En skyndsamt utredning synes böra verkställas av Kungl. Maj:t för att i anslutning till vad revisorerna anfört erhålla en effektiv och fullt tillfredsställande kontroll på detta verksamhetsområde. Föreskrifter i ärendet torde därefter böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela sin uppfattning rörande ordnandet av granskningen utav vägdistriktens räkenskaper.

6:o) **Tuhundra härads vägstyrelse.** Under kommunikationsdepartementet, § 16, hava revisorerna gjort anmärkning på ett av ordinarie vägstämman i Tuhundra härad den 29 augusti 1931 fattat beslut, att gruskörningen till häradets vägar skulle förbehållas lantbrukare, som tillhörde riksförbundet Landsbygdens folk, samt att för denna körning skulle fastställas vissa bestämda avgifter. (Del I sid. 49.)

Revisorerna hava gjort följande uttalande:

Redan vägstämmans åtgärd att reservera vägdistriktets gruskörning för medlemmarna av en viss sammanslutning finna revisorerna synnerligen anmärkningsvärd. Härtill kommer emellertid, att den beslutade prislistan upptager pris för körningen, vilka i flera fall äro anmärkningsvärt höga i jämförelse med ortens pris. Visserligen hava sedermera icke alltid de i prislistan upptagna priserna tillämpats, men enligt vad revisorerna kunnat konstatera har med enstaka undantag körning likviderats med belopp, som väsentligt överstiga den allmänna marknadens priser. I de nyssnämnda undantagsfallen hava priserna för körning varit normala, vilket synes hava sin orsak däri att den person, som utfört körningen, icke tillhört omförmälda sammanslutning.

Förklaring har avgivits av Tuhundra härads vägstyrelse, varjämte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen yttrat sig. (Del III sid. 123 och 126).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har ansett, att med nuvarande författningsföreskrifter varken styrelsen eller vederbörande länsstyrelse kunde

hindra genomförandet av ett beslut, sådant som det av Tuhundra härads vägstämman fattade, ävensom att styrelsen beklagade detta förhållande.

Även utskottet måste finna det fattade beslutet synnerligen anmärkningsvärt, men då utskottet förutsätter, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sin uppmärksamhet riktad på att i möjligaste mån förhindra monopolsträvanden av denna art, har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

Utskottet.

omförmåla.

7:o) Viss fördelning av ärenden inom byggnadsstyrelsen. Under kommunikationsdepartementet, § 18, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande fördelningen av ärendena inom byggnadsstyrelsen. (Del I sid. 51—54).

Efter att hava redogjort för bestämmelserna i byggnadsstyrelsens instruktion angående vilka ärenden i allmänhet skola handläggas av byggnads- och intendentsbyråerna ävensom lämnat uppgifter om vissa under senare åren av byggnadsstyrelsen genom intendentsbyrån utförda ombyggnadsarbeten å staten tillhöriga fastigheter, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

Här nämnda arbeten synas hava varit av sådan omfattning och beskaffenhet, att det enligt revisorernas mening kan ifrågasättas, huruvida det icke varit bäst överensstämmande med grunderna för och syftet med den år 1925 genomförda omorganisationen av byggnadsstyrelsen, att det överlämnats åt byggnadsbyrån att handlägga berörda arbeten. Genom att arbetena anförtratts intendentsbyrån har den prövning av lämpligheten av arbetenas utförande i byggnadsstyrelsens egen regi, som bland annat åsyftats med omförmålda omorganisation, omöjliggjorts, då intendentsbyrån saknar för dylik prövning erforderlig organisation.

Enligt § 17 i byggnadsstyrelsens förenämnda instruktion av år 1928 skola ärendenas närmare fördelning mellan byråerna bestämmas i arbetsordningen. Då tvivel yppas till vilken byrås handläggning ett ärende rätteligen hör, så ock där särskilda omständigheter påkalla avvikelse från meddelade föreskrifter rörande ärendenas fördelning, äger generaldirektören bestämma, på vilken byrå ärendet skall handläggas.

Motsvarande bestämmelser funnos i den instruktion av år 1917, som upphävdes genom tillkomsten av 1928 års instruktion. Däremot saknades föreskrifter i ämnet i därförut gällande instruktion för överintendentensämbetet, utfärdad år 1879.

Bestämmelsen om en arbetsordning för byggnadsstyrelsen tillkom alltså för 15 år sedan. Enligt vad revisorerna erfarit föreligger emellertid ännu i denna dag icke någon sådan arbetsordning. Det förefaller revisorerna önskvärt, att en arbetsordning för styrelsen utan vidare dröjsmål kommer till stånd och att vid dess utarbetande de synpunkter beaktas, som i ovan påpekade hänseende varit vägledande vid 1925 års omorganisation.

Förklaring har avgivits av byggnadsstyrelsen. (Del III sid. 131—136.)

Utskottet.

I likhet med revisorerna finner utskottet i hög grad olämpligt, att, såsom skett, åtskilliga omfattande byggnadsärenden hänvisats till handläggning av byggnadsstyrelsens intendentsbyrå i stället för dess byggnadsbyrå. Styrelsens anmärkta förfaringssätt torde enligt utskottets mening icke stå i god överensstämmelse med bestämmelserna i den för styrelsen gällande instruktionen.

Då utskottet emellertid icke funnit erforderligt, att någon åtgärd i berörda fråga nu vidtages från riksdagens sida, har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

8:o) **Psykiatriska kliniken i Lund.** Under kommunikationsdepartementet, § 19, hava revisorerna framställt vissa anmärkningar beträffande psykiatriska klinikbyggnadens i Lund såväl allmänna planläggning som byggnadstekniska utformning. (Del I sid. 54—58).

Revisorerna hava framlagt resultatet av en av dem verkställd undersökning rörande ifrågavarande byggnadsföretag och härtill knutit följande allmänna uttalande:

Vad i detta ärende förekommit synes revisorerna giva vid handen, att den utredning, som föregått sjukhusets uppförande, måste anses såsom i vissa delar otillfredsställande.

I flera avseenden synas de från tidigare anläggningar för sinnessjukvård avvikande dispositionerna icke till sin anordning eller verkan hava varit grundligt genomtänkta och studerade ur såväl sjukhusteknisk som drifts- och byggnadsteknisk synpunkt. Följden härav har blivit, att, för att anläggningen skall bliva i stånd att på ett fullt tillfredsställande sätt fylla sin uppgift, statsverket torde hava att vänta anslagskrav av icke obetydlig omfattning.

Särskilt anmärkningsvärt synes revisorerna vara, att varken medicinalstyrelsen eller byggnadsstyrelsen i ovannämnda gemensamma utlåtande över de delegerades genom arkitekten Sörensen utarbetade förslag upptagit till granskning och till sina konsekvenser prövat de lokalbeskrifningar och de delvis nya principer, varefter byggnaden utformats, en prövning, som enligt revisorernas förmenande framför allt bort åvila byggnadsstyrelsen. Revisorerna vilja i detta hänseende bringa i erinran 1923 års byggnadsstyrelsesakkunnigas uttalande, att det torde böra åligga byggnadsstyrelsen att vid utredning av byggnadsfrågor och granskning av förslag till husbyggnadsföretag ingå i en noggrann prövning rörande utrymmesbehovet och byggnadens standard i övrigt. Det vill förefalla revisorerna, som om byggnadsstyrelsen i föreliggande fall på ett betänkligt sätt försummat denna sin skyldighet.

Förklaringar hava avgivits av byggnadsstyrelsen och medicinalstyrelsen (Del III sid. 137—140).

Då vederbörande myndigheters, i främsta rummet byggnadsstyrelsens, av revisorerna påtalade förfaringssätt enligt utskottets mening är av anmärkningsvärd beskaffenhet, har utskottet, ehuru någon åtgärd icke numera kan vidtagas, ansett sig böra vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

9:o) **Statsliggaren.** Under finansdepartementet, § 20, hava revisorerna meddelat vissa uppgifter rörande den för varje budgetår fastställda riksstatsens tryckning ävensom rörande den av statskontoret utarbetade liggaren över statsverkets specialutgiftsstat, den s. k. statsliggaren. (Del I sid. 59).

I samband härmed hava revisorerna anfört följande:

Då riksstaten — förutom i riksdagstrycket — publiceras i ett häftat lätt-hanterligt särtryck, synes det tvivel underkastat, huruvida det kan anses behöfligt att belasta den redan förut ganska digra statsliggaren med ett nittiotal sidor avtryck av riksstaten, i all synnerhet som de specialutgiftsstat, som ingå i sagda liggare, upptaga de berörda staters tillhörande anslagen i enlighet med riksstaten. Genom uteslutande ur statsliggaren av ifrågavarande avtryck kan en mindre besparing i statsverkets årliga tryckningskostnader vinnas. Enligt från statskontoret inhämtad uppgift belöpte sig kostnaderna för avtrycket av riksstaten för budgetåret 1931/1932 till 820 kronor 35 öre. Revisorerna finna sig av nu angivna skäl böra uttala det önskemålet, att meranämnda avtryck av riksstaten må ur statsliggaren uteslutas.

Yttrande i ärendet har avgivits av statskontoret (Del III sid. 141), som anfört följande:

I avsikt att göra statsliggaren så överskådlig och fullständig som möjligt har i liggaren intagits ett avtryck av riksstaten, avseende såväl inkomster som utgifter. Såsom revisorerna framhålla, är det givetvis ett önskemål att icke göra statsliggaren mera omfattande än som med nödvändighet erfordras för att den skall kunna fylla sitt ändamål såsom en fullständig och överskådlig budgethandbok. Då riksdagen i sin skrivelse nr 213 vid 1932 års riksdag under punkt 6:o hemställt, att Eders Kungl. Maj:t ville taga under övervägande lämpligheten av en omläggning av statsliggaren i enlighet med vissa av riksdagen i samma skrivelse angivna synpunkter, varvid det ansågs önskvärt att i statsliggaren intaga jämväl uppgifter avseende fjärde huvudtiteln, rörande vilken huvudtitel nu utgivas särskilda liggare, torde böra tagas under övervägande, huruvida icke i stället någon minskning av i statsliggaren redan intagna uppgifter lämpligen låter sig genomföra. Även om det ur vissa synpunkter får anses vara en fördel att i statsliggaren hava ett avtryck av riksstaten, måste dock statskontoret finna, att några mera avsevärda olägenheter av att utesluta detta avtryck av riksstaten knappast förefinnas. Statskontoret vill dock framhålla, att, därest statsliggaren icke längre anses böra innehålla ett avtryck av riksstaten, det lärer vara önskvärt att på något sätt i liggaren framdeles meddela uppgifter om statsverkets inkomstsida, i all synnerhet som i åtskilliga hänseenden ett nära samband förefinnes mellan vissa inkomstposter och utgiftsanslag. Detta torde emellertid låta sig göra på sådant sätt, att i statsliggaren framdeles intages en sammanställning rörande statsverkets

inkomster, kompletterad med uppgifter angående de föreskrifter, som må hava utfärdats rörande inkomstposternas uppörd och redovisning m. m., ungefärligen efter mönster av den numera i statsliggaren intagna förteckningen över de bestämmelser, som reglera statens av statskontoret förvaltade utlåningsfonder. Genom denna anordning skulle uppgifter jämväl rörande föreskrifter, som hava betydelse för inkomsterna i riksstaten, komma att återfinnas i statsliggaren, vars användbarhet på ett viktigt område härigenom givetvis skulle ökas.

Därest ovan nämnda komplettering av statsliggarens nuvarande uppgifter få verkställas av statskontoret, har statskontoret intet att erinra mot att ur statsliggaren uteslutes det för närvarande där intagna avtrycket av riksstaten.

Utskottet.

Den av statskontoret ifrågasatta kompletteringen i vissa hänseenden av statsliggaren synes utskottet ändamålsenlig, men utskottet är icke övertygat om lämpligheten av att i allt fall utesluta det avtryck av riksstaten, som nu återfinnes i liggaren. Utskottet är nämligen av den uppfattningen, att det är ägnat att medföra åtskilliga praktiska fördelar, icke minst för riksdagens arbete, att hava riksstaten införd uti statsliggaren. Eljest nödgas man vid studium av riksstatens utgiftssida och specialutgiftsstaterna använda två särskilda publikationer. Utskottet har därför — och då för övrigt den av revisorerna föreslagna åtgärden i besparingshänseende är utan nämnvärd betydelse — ansett önskvärdt, att Kungl. Maj:t vid meddelande av bestämmelser rörande statsliggarens uppställning m. m. tager denna synpunkt under övervägande. Alldenstund någon särskild åtgärd från riksdagens sida icke kan i detta fall anses erforderlig, har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

10:o) Uppörd, redovisning och kontroll i fråga om statsverkets inkomster. Under finansdepartementet, § 26, hava revisorerna lämnat åtskilliga uppgifter rörande formerna för uppörd, redovisning och kontroll i fråga om statsverkets inkomster. (Del I sid. 63—67.)

I anslutning till dessa uppgifter hava revisorerna gjort följande uttalande:

Förestående redogörelse torde visa, att på ifrågavarande område en anmärkningsvärd brist på enhetlighet är rådande. Till en del torde detta vara oundvikligt med hänsyn till de ifrågavarande inkomsternas växlande natur. Men i viss grad synes den bristande enhetligheten, vilken icke är ägnad att bidra till reda och ordning i förvaltningen, vara att hänföra till bristande planmässighet i organisationen. Revisorerna äro av den uppfattningen, att i fråga om redovisningen av statens inkomster större reda och överskådlighet stå att vinna, därest man där så ske kan ålägger en viss myndighet eller, om så i undantagsfall befinnes erforderligt, vissa bestämda myndigheter att ansvara för uppörden av inkomsterna under särskilda inkomstitlar eller av sådana medel, som uppbebi-

terats å vissa utgiftsanslag. Det för närvarande i stor utsträckning tillämpade systemet att låta uppbörderna ske genom vederbörande länsstyrelser, som sedermera hava att till den myndighet, som förvaltar medlen, rapportera de olika uppördsposterna, synes ofta föranleda onödig omgång. Vad särskilt beträffar kontrollen över att inkomsterna i behörig ordning inflyta och redovisas, underlättas givetvis denna, om för vart slag av inkomster *en* myndighet har sig anförtrodd såväl uppbörderna som den slutliga redovisningen av medlen, varav självfallet följer, att denna myndighet även har skyldighet att utöva nämnda kontroll. Härmed avse revisorerna givetvis icke uppbörderna och redovisningen av kronoskatten och motorfordonsskatten, där det näppeligen lär vara möjligt att undvara länsstyrelsernas medverkan.

Revisorerna hava uppmärksammat, att de medel, som skola betalas av sparbankerna i landet såsom bidrag till upprätthållande av sparbanksinspektionen, i ett stort antal fall icke influtit i behörig ordning och att kontrollen över uppbörderna av dessa bidrag icke fungerat i allo tillfredsställande. Följden härav har också blivit, att vid utgången av budgetåret 1930/1931 sparbanksinspektionens fond utvisade en brist å 42,844 kronor 41 öre. Denna brist har sedermera utjämnats under budgetåret 1931/1932, sedan uppmärksamheten fästs därå, att kontrollen över ifrågavarande bidrag icke var lämpligt ordnad. Under mellantiden har emellertid statsverket måst förskottera de utgifter för sparbanksinspektionen, som skolat direkt bestridas av nämnda bidrag. I detta fall sker uppbörderna av bidragen genom de särskilda länsstyrelserna, medan bidragen slutligt redovisas hos statskontoret.

Enligt vad revisorerna inhämtat inbetalas motsvarande bidrag till bestridande av kostnaderna för försäkringsinspektionen, på grund av en under år 1931 vidtagen ändring i fråga om sättet för uppbörderna av försäkringsanstaltarnas bidrag till nämnda kostnader, numera direkt till statskontoret, som jämväl utövar kontroll över att bidragen behörigen inlevereras. Genom under år 1932 utfärdade författningar har samma förfaringsätt genomförts även i avseende å bankbolags bidrag till bestridande av kostnaden för bankinspektionen ävensom å fondkommissionärers bidrag till bestridande av kostnaden för fondinspektionen.

Revisorerna hava vidare lagt märke till att de återbetalningar av låne-medel, som med anlitan av fastighetsförsäljnings- m. fl. medel äga rum, stundom icke skett med den snabbhet, som får anses önskvärd, i det att dylika återbetalningar, som i allmänhet torde böra ske successivt, ofta dragit ut på tiden under flera år. Enligt vad revisorerna inhämtat hava dock på senaste tiden från statskontorets sida vidtagits vissa anordningar för att en snabbare reglering skall kunna ske av riksgäldskontorets och statskontorets inbördes mellanhavanden av detta slag. Detta är av behovet påkallat framför allt, sedan tomtförsäljningen å Ladugårdsgärdet numera kommit i gång och mycket betydande belopp härigenom inflyta, vilka belopp enligt riksdagens beslut skola i främsta rummet tagas i anspråk för täckande av lämnade lånemedelsförskott.

Särskild uppmärksamhet bör enligt revisorernas mening ägnas tillfälliga inkomster och engångsbelopp, som inflyta till statskassan. Det vill synas revisorerna, som om ofta redovisningen av dessa och kontrollen över dem icke är fullt tillfredsställande. Även om givetvis svårigheter äro tillfinnandes för förvaltningsmyndigheterna att i detalj utöva tillsyn häröver, hava dock revisorerna icke kunnat undgå att betona vikten av en genom-

förd kontroll i detta fall, då de hava sig bekant, att det inträffat att medel i dylika fall undandragits statsverket på grund av bristfällig kontroll.

Sina synpunkter på redovisningen av och kontrollen över statsverkets inkomster vilja revisorerna sammanfatta i det uttalandet, att bättre överskådlighet och en rationellare ordning synes kunna skapas, om man utgår från att i största möjliga mån för varje slag av inkomster eller beträffande varje inkomstpost i riksstaten en och samma myndighet bör handhava såväl uppbörden och redovisningen som kontrollen. Endast där så finnes ofrånkomligt bör uppbörden ske av vederbörande länsstyrelser eller av flera förvaltningsmyndigheter.

Det synes revisorerna önskvärt, att en undersökning sker i vad mån genom en centralisering av uppbörd, redovisning och kontroll i fråga om statsinkomsterna ökad effektivitet och rationalisering på detta område stå att vinna.

Yttranden i frågan hava avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser ävensom av statskontoret och riksräkenskapsverket. (Del III sid. 147—174.)

Statskontoret har därvid framhållit, att ämbetsverket i likhet med revisorerna vore av den uppfattningen, att vissa reformer i de av revisorerna angivna hänseendena måste anses önskvärda och av erfarenheten påkallade. Statskontoret ansåge sig därför böra instämma i det av revisorerna framhållna önskemålet, att en undersökning skedde i vad mån genom en centralisering av uppbörd, redovisning och kontroll i fråga om statsinkomsterna ökad effektivitet och rationalisering på detta område stode att vinna.

Riksräkenskapsverket har gjort gällande, att ämbetsverket funnit vad revisorerna anfört vara i huvudsakliga delar beaktansvärt. Riksräkenskapsverket biträdde fördenskull revisorernas uttalande om önskvärheten av en undersökning i vad mån genom en centralisering av uppbörd, redovisning och kontroll i fråga om statsinkomsterna ökad effektivitet och rationalisering på detta område stode att vinna.

Utskottet.

I likhet med revisorerna finner utskottet en centralisering av uppbörd, redovisning och kontroll beträffande statsinkomsterna kunna medföra ökad effektivitet och rationalisering. Enligt utskottets mening giva vunna erfarenheter vid handen, att en ökad uppmärksamhet bör ägnas åt kontrollen över inkomsterna och vad därmed äger samband, och utskottet har därför velat ansluta sig till revisorernas av statskontoret och riksräkenskapsverket tillstyrkta förslag om en undersökning av hithörande förhållanden. Med hänsyn till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en närmare undersökning, i vad mån genom en centralisering av uppbörd, redovisning och kontroll i fråga om

statsinkomsterna ökad effektivitet och rationalisering på detta område stå att vinna samt vidtaga härav betingade åtgärder.

11:o) **Statsverkets och vägdistriktens inköp av motorfordon.** Under finansdepartementet, § 27, hava revisorerna meddelat, att de verkställt en undersökning angående statsinstitutionernas och vägstyrelsernas automobilinköp. (Del I sid. 67—86.)

Revisorerna hava i anslutning härtill gjort följande allmänna uttalande:

Av vad ovan anförts framgår, att statsverkets och vägdistriktens inköp av automobiler ofta icke skett på ett i ekonomiskt hänseende tillfredsställande sätt. Orsaken till de på detta område rådande missförhållandena torde vara att söka dels i den relativt ringa konkurrensen mellan de inhemska lastbilsfabrikaten och dels däri, att de personer, som äga att bestämman över inköpen, icke alltid äro kompetenta att självständigt bedöma vare sig de fordringar, vilka i olika fall böra ställas på fordonen, eller i vad mån inköpspriset hos olika fabrikat och typer står i proportion till deras lämplighet, användbarhet och livslängd.

Såvitt revisorerna kunna finna, böra emellertid förbättringar härutinnan kunna ernås utan vidtagande av alltför genomgripande förändringar. Det vill förefalla revisorerna, som om ovan påpekade missförhållanden borde, på sätt nedan närmare anges, kunna rättas till genom en viss centralisering vid inköpen ävensom genom en standardisering av modellerna.

Personautomobilerna kunna uppdelas i två huvudgrupper, dels en lätt billig typ för 5 personer, och dels en något större och kraftigare modell i medelprisläge för 5 eller 7 personer. Då, som ovan visats, priserna variera avsevärt för automobiler av samma modell och med antalet på en gång inköpta fordon, synes det troligt, att åtskilligt skulle vara vunnet genom fastställandet av två eller tre bestämda modeller på personautomobiler för statsverkets och vägdistriktens räkning. En ej obetydlig minskning av inköpsprisen skulle på detta sätt säkerligen kunna erhållas. Härvid måste dock tillses, att modellerna icke fastställas för så lång tid, att man försummar att tillgodogöra sig de framkommande tekniska förbättringarna på fordonen.

Beträffande lastautomobilerna ställer sig saken något annorlunda på grund av de många variationerna i karosseriutförande och lastförmåga, vilka betingas av de olika användningsområdena. Det förefaller dock sannolikt, att vissa standardtyper även här skulle kunna fastställas på de vanligaste kombinationerna, t. ex. lastbil med flak av lätt och medeltung typ, tippanordning, paketlåda etc.

Genom standardisering skulle emellertid ej endast det genomsnittliga inköpspriset kunna sänkas, utan även fördelen av färre typer ernås och därmed billigare reservdelar för fordonen, varigenom driftkostnaden skulle sänkas. Genom standardisering av drift- och smörjmedel samt centralisering av inköpen härav skulle ypperligare möjligheter till driftkostnadernas sänkning. En viss standardisering skulle slutligen öka möjligheterna att genom en gemensam institution utföra prov med konstruktioner, avsedda att nedbringa driftkostnaderna, t. ex. genom användandet av gasgeneratorer eller råoljemotorer på motorfordonen. Enligt de inlämnade uppgifterna synes hittills endast i ett fall sådant försök vara verkställt.

I detta sammanhang må angivas några synpunkter i fråga om drift-

kostnadernas ekonomiska betydelse. Denna belyses av följande siffror, erhållna med ledning av 1927 års motorfordonssakkunnigas betänkande, och avseende en uppskattning av driftkostnaden per år för de under budgetåren 1928/1929—1931/1932 inköpta fordonen.

	Lastautomobiler		Personautomobiler	
	1.5 ton	3 ton	5 pers.	7 pers.
Lastförmåga	1.5 ton	3 ton	5 pers.	7 pers.
Antagen körlängd per år mil	2,000	2,000	3,000	3,000
Reparationskostnad kr./mil	0.35	0.95	0.47	0.50
Ringkostnad »	0.35	0.80	0.18	0.22
Bensin och smörjmedel »	0.78	1.46	0.43	0.51
Summa driftkostnad »	1.48	3.21	1.08	1.23
Driftkostnad per år kr.	2,960:—	6,420:—	3,240:—	3,690:—
Inköpta fordon under budgetåren 1928/ 1929—1931/1932	637	416	216	27
Summa driftkostnader per år c:a kr.	1,880,000:—	2,680,000:—	700,000:—	100,000:—
eller totalt »	5,360,000			

Det är förut framhållet, att vissa driftkostnader skulle kunna sänkas genom standardiserat och centraliserat inköp av bränsle etc. Att i penningar angiva dessa besparingar låter sig emellertid ej göra, liksom ej heller att angiva de möjliga besparingarna i anskaffningskostnader. Det må dock framhållas, att om inköp allt framgent komma att göras till en omfattning, motsvarande medeltalet av de under budgetåren 1928/1929—1931/1932 gjorda inköpen, varje procent minskning av det genomsnittliga inköpspriset kommer att medföra en besparing per år av cirka 28,000 kronor. Om vidare livslängden för ett fordon antages till 6 år, blir besparingen i driftkostnad, baserad på ovan anförda kalkyler, cirka 80,000 kronor per år för varje procent sänkning av genomsnittliga inköpspriset på bränsle, gummiringar etc. Det bör emellertid bemärkas, att medellivslängden för en automobil varierar högst betydligt med hänsyn till de förhållanden varunder den användes.

Vad slutligen beträffar det sätt, varpå en centralisering och standardisering av statsverkets och vägstyrelsernas automobilinköp samt inköp av drift- och smörjmedel skall kunna ordnas, synes det revisorerna icke lämpligt att för ändamålet anordna en statlig inköpscentral. I samband med den förestående omorganisationen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen synes det emellertid böra tagas under övervägande, huruvida icke vederbörande statsinstitutioner och vägstyrelser borde åläggas att vid sina inköp av automobiler underställa frågan om val av lämplig automobil och köpevillkoren en av staten för ändamålet anställd expert, vilken borde hava till uppgift att jämväl i övrigt tillhandagå myndigheterna med råd och upplysningar i dylika frågor.

Yttrande i ärendet har avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. (Del III sid. 123 och 124.)

Då den nuvarande anordningen med inköp av automobiler för statsinstitutionernas och vägstyrelsernas behov icke kan anses fullt tillfredsställande, finner utskottet i likhet med revisorerna önskvärt, att en centralisering och standardisering på detta område kommer till stånd. Det synes enligt utskottets mening i sådant avseende lämpligt, att vägstyrelsernas automobilinköp övervakas inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och motsvarande uppdrag för statsinstitutionernas räkning anförtros åt en för ändamålet särskilt anställd expert med placering exempelvis inom kommunikationsdepartementet.

Då utskottet funnit av behovet påkallat, att den av revisorerna till behandling upptagna frågan göres till föremål för närmare utredning, hemställer utskottet,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning rörande frågan om centralisering och standardisering av statsinstitutionernas och vägstyrelsernas automobilinköp.

12:o) **Reseförskott och kontroll över deras återbetalning. Statsverkets kostnader för tjänsteresor.** Under finansdepartementet, §§ 28 och 29, hava revisorerna till behandling upptagit vissa frågor, som stå i samband med allmänna resereglementet. (Del I sid. 86—98.)

I sitt den 16 maj innevarande år avgivna utlåtande nr 93 har utskottet uttalat sig i de av revisorerna berörda frågorna.

Härom har utskottet velat

erinra.

13:o) **De kungliga teatrarna.** Under ecklesiastikdepartementet, § 35, hava revisorerna meddelat, att de i betraktande av de för närvarande rådande ekonomiska förhållandena ansett sig böra verkställa en mera ingående granskning av de kungl. teatrarnas förvaltning. (Del I sid. 101—127).

Efter att hava lämnat åtskilliga sifferuppgifter rörande *Kungl. teaterns (operans)* verksamhet under de senaste åren hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

Riksdagens år 1927 församlade revisorer, som med hänsyn till det otillfredsställande resultat, kungl. teatern lämnat, ansågo sig böra ägna därmed sammanhängande förhållanden uppmärksamhet, framhöllo, att starkare garantier måste skapas för en bättre ekonomisk förvaltning av teatern under en mera framträdande känsla av att uppkommande förluster icke kunde i alltför hög grad övervältras på det allmänna samt att det överhuvud vore av synnerlig vikt, att teaterns verksamhet omlades på

ett sådant sätt, att behovet av tillskott från stats- eller lotterimedel väsentligt minskades.

Den nu företagna granskningen har givit vid handen, att resultatet av kungl. teaterns verksamhet ur ekonomisk synpunkt icke undergått någon nämnvärd förbättring under den tid, som förflutit sedan revisorerna gjorde förenämnda uttalande. Detta förhållande föranleder revisorerna att ånyo inskräpa angelägenheten av att de sålunda angivna synpunkterna måtte bliva noga beaktade vid operaverksamhetens fortsatta bedrivande. Härtill kommer, att den stränga sparsamhet, det nuvarande tidsläget kräver, nödvändiggör en alldeles särskilt stark begränsning av anspråken på det allmännas ekonomiska stöd. Detta gäller ej endast statsmedel i egentlig mening utan även lotterimedel, i fråga om vilkas disponerande jämväl stor återhållsamhet är av nöden med hänsyn till de många olika betydelsefulla ändamål, som i alltjämt ökad omfattning anses böra tillgodoses med sådana medel.

Med beklagande hava revisorerna konstaterat, att det ekonomiska program, som framlagts i 1924 års sakkunnigbetänkande, ej kunnat hittills genomföras. Revisorerna vilja emellertid medgiva, att enligt vad erfarenheten visat stora svårigheter mött för realiserandet av berörda program under samtidigt fullföljande av operans huvuduppgift, »att på ett konsten i allo värdigt sätt utöva musikalisk scenisk verksamhet» (reglementet § 1). I sistnämnda hänseende torde det vara allmänt erkänt, att operan under sin nuvarande ledning hållits på en hög konstnärlig nivå och att operaledningen inlagt stora förtjänster genom sin strävan att med en omväxlande och rikhaltig repertoar stimulera intresset för den konst, operan representerar, även om operaledningen därtill driven av tidsläget måst bereda större rum åt en lättare konstart, operetten. Den rådande ekonomiska krisen påkallar dock med nödvändighet utomordentliga åtgärder för nedskärning av utgifter av varje slag, och kungl. teatern kan ej undgå att i likhet med alla andra företag, såväl allmänna som enskilda, anpassa sig efter de förändrade förhållandena, som mer än eljest fordra sträng sparsamhet. Att angiva riktlinjerna för de erforderliga åtgärderna tillkommer givetvis ej revisorerna, om än vissa anvisningar lämnats i samband med förestående redogörelse. I sådant hänseende hava revisorerna förut i främsta rummet framhållit nödvändigheten av en lönereducering. Härutöver må såsom en för ändamålet lämplig åtgärd antydas begränsning av repertoaren så långt detta utan skada för teatern låter sig göra. Med framförandet av nya verk, särskilt dyrbara sådana, bör, såsom under senare åren i regel iakttagits, få anstå. Likaså synes ett fortsättande på den redan inslagna vägen med minskande av antalet föreställningar vara till fördel för ekonomien, under förutsättning att därigenom möjliggjorda besparingar i de fasta kostnaderna genomföras. Även ett ökat samarbete med dramatiska teatern, i den mån sådant kan ske, torde vara att anbefalla.

De av tidsläget sålunda påkallade åtgärderna torde böra företagas snarast möjligt, så att resultatet av desamma kan framträda redan i inkomst- och utgiftsstaten för nästkommande spelår.

Förklaring har avgivits av styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag. (De! III sid. 179 och 180.)

I fråga om *dramatiska teaterns* verksamhet hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava åtskilliga beaktansvärda förslag, åsyftande att förbättra dramatiska teaterns ekonomi, framförts under de senare åren. I stort sett hava emellertid dessa förslag ej föranlett några åtgärder, utan verksamheten har fortgått efter tämligen oförändrade riktlinjer. Utgifterna för verksamheten måste alltjämt anses vara för höga, och de ekonomiska synpunkterna hava överhuvud taget ej rönt det beaktande, som varit tillbörligt. Denna omständighet har för revisorerna utgjort en anledning att ånyo ägna sin uppmärksamhet åt teatern och dess verksamhet.

Vad revisorerna tidigare vid flera tillfällen uttalat i fråga om teaterns ekonomiska skötsel äger i nuvarande tidsläge ökad betydelse, och det är för teaterstyrelsen en tvingande nödvändighet att till förbättrande i möjligaste mån av resultatet av teaterverksamheten vidtaga alla erforderliga åtgärder för nedskärning av utgifterna. Vad revisorerna i sitt allmänna uttalande angående operans verksamhet framhållit i fråga om nödvändigheten att begränsa anspråken på lotterimedel äger i lika hög grad giltighet för dramatiska teatern.

Såsom ovan angivits äro två faktorer utslagsgivande för teaterns behov av bidrag från det allmänna, nämligen dels utgifterna, dels ock reettmedlen. Utgifterna kunna genom åtgärder från teaterledningens sida påverkas. Erfarenheten under de gångna åren har emellertid noggsamt visat, att trots gjorda påpekanden sådana åtgärder icke lära vara att påräkna. Det torde därför enligt revisorernas mening bliva erforderligt att söka åstadkomma en reglering nedåt av utgifterna på annat sätt. Detta synes lämpligen böra ske genom att för utgifterna fastställas en viss maximisumma, motsvarande det lägsta belopp, som kan anses vara erforderligt för att teatern må kunna fullfölja sin konstnärliga och folkbildande uppgift på ett tillfredsställande sätt. Fastställandet av utgiftsstaten för teatern synes böra ankomma på Kungl. Maj:t. Inom den däri angivna slutsumman borde teaterstyrelsen äga vidtaga dispositioner, men överskridande av statens slutsumma skulle ej få ske annorledes än efter särskild prövning av Kungl. Maj:t. Vad angår beloppet av sagda slutsumma synes anledning tillvidare ej förefinnas att fastställa denna högre än för åren 1924/1925—1926/1927 eller således till högst 900,000 kronor. Det förefaller revisorerna sannolikt, att, därest utgifterna sålunda begränsades och teaterstyrelsen väl skötte biljettprispolitiken, det erforderliga bidraget av lotterimedel skulle kunna fastställas till lägre belopp än ifrågasatta 300,000 kronor.

Under det utredningsarbete beträffande dramatiska teatern, som på sätt framgår av den förut meddelade redogörelsen pågått under många år, har ett förslag blivit framställt, som synes förtjänt av beaktande, nämligen förslaget om vissa ändrade grunder för teaterstyrelsens sammansättning, därvid revisorerna för sin del vilja understryka nödvändigheten av att större garantier erhållas för att ekonomisk sakkunskap blir på ett sådant sätt representerad i styrelsen, att ekonomiska synpunkter verksamt kunna göra sig gällande vid teaterns skötsel.

I fråga om repertoaren hava revisorerna förut påpekat, att en tendens till övergång till allt lättare pjäser gjort sig gällande under de senare åren. Utan att närmare ingå på denna fråga hava revisorerna här endast velat framhålla, att repertoarens karaktär även är ett spörsmål, som intimt sammanhänger med frågan, till vilket belopp det allmänna bidrag till teaterverksamheten bör fastställas.

Därest nu anförda synpunkter icke vinna beaktande, synes det reviso-

rerna föreligga anledning för riksdagen att taga under övertvägande, huruvida staten i fortsättningen bör lämna ekonomiskt stöd åt ifrågavarande teaterörelse i dess nuvarande form.

Förklaring har avgivits av styrelsen för kungl. dramatiska teaterns aktiebolag, som anslutit sig till en av chefen för dramatiska teatern uppgjord P. M. i ärendet. (Del III sid. 180—196.)

Utskottet. Vad först beträffar de av riksdagens revisorer framställda anmärkningarna i fråga om dramatiska teaterns skötsel, har utskottet ansett sig sakna anledning att ingå på en detaljgranskning av desamma. Utskottet vill emellertid framhålla, att, även om vissa av revisorernas anmärkningar torde få anses vara av teaterns styrelse tillfyllest förklarade, revisorernas kritik dock i andra avseenden icke blivit vederlagd. I varje fall måste det framstå som uppenbart, att dramatiska teaterns verksamhet förorsakat statsverket oproportionerligt stora kostnader. En minskning av desamma synes under alla förhållanden vara ofrånkomlig. Utskottet utgår därvid från att, då man för närvarande på alla områden nödgas vidtaga beskrningar och inskränkningar på grund av det rådande ekonomiska läget, ej heller detta verksamhetsområde kan lämnas åsido. Den nödvändiga begränsningen härutinnan synes utskottet lämpligen kunna åstadkommas därigenom, att, såsom hovstallmästaren friherre G. Tamm i den av honom på sin tid verkställda utredningen rörande dramatiska teaterns verksamhet föreslog, det till teatern utgående årsanslaget, i vad detsamma avsåge bidraget av lotterimedel, maximerades. I nämnda utredning hade föreslagits, att bidraget i fråga skulle begränsas till 300,000 kronor. Visserligen har, sedan berörda utredning verkställdes, penningvärdet undergått en icke oväsentlig höjning, varför redan av detta skäl ett något lägre maximibelopp nu kunde ifrågasättas. Härtill kommer, att den väsentliga försämring av den finansiella ställningen, som inträtt efter nyssnämnda tidpunkt, i och för sig kunde utgöra tillräcklig anledning för en sänkning av maximibeloppet. Utskottet anser sig dock icke böra på grund härav framlägga förslag i sådan riktning, utan föreslår, att statsbidraget av lotterimedel för närvarande begränsas till det i utredningen angivna beloppet, 300,000 kronor.

Vidkommande härefter de av revisorerna riktade anmärkningarna mot kungl. teaterns (operans) verksamhet föranleda desamma icke till något särskilt uttalande från utskottets sida.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att statsbidraget av lotterimedel till dramatiska teatern begränsas till 300,000 kronor.

14:o) **Antalet kvarsittare vid de allmänna läroverken.** Under ecklesiastikdepartementet, § 36, hava revisorerna meddelat, att de verkställt en undersökning angående antalet av de kvarsittare, vilka höstterminen 1931 åtnjöto undervisning vid de allmänna läroverken och de under ombildning till samrealskolor varande kommunala mellanskolorna. (Del I, sid. 127—133.)

Efter att hava meddelat åtskilliga sifferuppgifter uti ifrågavarande hänseende hava revisorerna gjort följande uttalande:

Den betydande omfattning, vari kvarsittning förekommer vid ett flertal av ifrågavarande läroanstalter, och det ovan påpekade förhållandet, att antalet lärjungar, som undervisas två år i samma klass, förefaller vara statt i tillväxt, synas revisorerna påkalla en närmare undersökning rörande orsakerna till nämnda förhållande. Revisorerna betrakta visserligen icke såsom önskvärd en sådan utveckling på förevarande område, vilken genom lättnader i fråga om kunskapsfordringar kunde medföra en ökad tillströmning till de teoretiska utbildningsanstalterna, men det bör framhållas, att utom andra olägenheter, som bliva en följd av kvarsittningen, denna förorsakar såväl elevernas målsmän som det allmänna ökade kostnader. Vid en utredning i ämnet synes jämväl uppmärksamhet böra ägnas det förhållandet, att, enligt vad som är allmänt känt, de allmänna läroverkens elever, för att kunna följa undervisningen i stor utsträckning måste anlita privata lektionsgivare. Likaledes torde böra tagas i beaktande, att antalet icke flyttade lärjungar vid vårterminens slut är ännu större än vad de här meddelade siffrorna giva vid handen, då dels vid påföljande hösttermins början en del lärjungar undergå provning och på grund av denna uppflyttas, dels ett icke ringa antal icke flyttade lärjungar avgå från läroverken. Av senast tillgängliga statistik, avseende genomsnittet under tiden 15 september 1921—14 september 1927, inhämtas sålunda, att vid de allmänna läroverken antalet flyttade utgör allenast: å realskolstadiet gossar 66 procent, flickor 74.9 procent, i realgymnasiet gossar 66.3 procent, flickor 83.5 procent och i latingymnasiet gossar 67.1 procent, flickor 87.6 procent.

Förklaring har avgivits av skolöverstyrelsen. (Del III sid. 196—200.)

Utskottet är i likhet med revisorerna av den uppfattningen, att det jämförelsevis stora antalet kvarsittare vid läroverken är ett spörsmål, som förtjänar allvarlig uppmärksamhet. Den omständigheten, att undervisningen vid läroverken, om man icke tager hänsyn till avgifterna till läroverkens ljus- och vedkassor m. fl. kassor, är för mindre bemedlade kostnadsfri, samt det förhållandet, att platsantalet vid läroverken är så begränsat, att ett stort antal lärjungar måste årligen avvisas, göra också, att det av revisorerna behandlade spörsmålet måste tillmätas betydande vikt. En undersökning såväl rörande orsakerna till det stora antalet kvarsittare som beträffande den utsträckning, i vilken läroverkens lärjungar begagna sig av privatundervisning för att kunna följa skolans undervisning, synes utskottet vara önskvärd, varvid utskottet dock utgår från att någon sänkning av kunskapsfordringarna icke ifrågasättes. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en under-
sökning rörande dels anledningarna till det jämförelse-
vis stora antalet kvarsittare vid de allmänna lärover-
ken, dels ock därmed sammanhängande, av revisorerna
berörda spörsmål.

15:o) **Vissa kostnader för gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken.** Under ecklesiastikdepartementet, § 38, hava revisorerna meddelat, att de verkställt en undersökning rörande vissa kostnader för gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken. (Del I sid. 135 och 136.) Revisorerna hava därvid funnit, att uppdelningen av gymnastikavdelningarna skett i en utsträckning, som vida överstege, vad som vid beviljandet av anslag för extra arvoden åt gymnastiklärare avsetts och som ur undervisningssynpunkt kunde vara erforderligt. Då en utökning av avdelningarnas storlek, där sådant med hänsyn till lokalförhållandena vore möjligt, skulle medföra en icke oväsentlig kostnadsminskning, hava revisorerna velat framhålla angelägenheten av att skolöverstyrelsen tillser, att åtgärder i denna riktning vidtagas.

Förklaring har avgivits av skolöverstyrelsen (Del III sid. 203—205).

Utskottet.

Det av revisorerna berörda spörsmålet har varit föremål för behandling av utskottet i dess den 21 mars 1933 under punkt 143 avgivna utlåtande nr 8. Utskottet anförde därvid, bland annat, att utskottet vid närmare undersökning funnit, att man vid beräkningarna i åtskilliga fall utgått från att gymnastikavdelningarna skulle varit avsevärt mindre än vad som enligt av riksdagen tidigare godtagna beräkningsgrunder borde utgöra det normala eller två sammanslagna klassavdelningar, utan att en sådan anordning nödvändiggjorts av lokalförhållanden, lärjungeantal eller hänsyn till lärjungarnas åldersstadium eller kön. Ett dylikt förfarande medförde givetvis ökade kostnader för statsverket. Då utgifterna för ifrågavarande undervisning vore relativt betydande och sedan flera år stadda i stegring, syntes det utskottet angeläget, att Kungl. Maj:t och skolöverstyrelsen hade sin uppmärksamhet fästad därpå, att gymnastikavdelningarna för framtiden såsom regel hölles vid normal storlek och att undantag från denna regel medgäves allenast i sådana fall, då skälig hänsyn till lokalutrymme, lärjungarnas åldersstadium eller kön betingade en avvikelse. Med tillämpning av dessa principer fann sig utskottet efter verkställda beräkningar böra föreslå en minskning med 8,000 kronor av det utav Kungl. Maj:t till extra arvoden åt gymnastiklärare äskade beloppet. Vad utskottet föreslagit har numera vunnit riksdagens bifall.

Om vad sålunda förekommit har utskottet velat här

erinra.

16:o) **Vissa förrättningar av statens lantbruksingenjörer.** Under jordbruksdepartementet, § 43, hava revisorerna meddelat, att de vid verkställd undersökning funnit vissa av statens lantbruksingenjörer handlagda förrättningar för vattenavledningsföretag förete anmärkningsvärda brister. (Del I sid. 143—158.)

Efter att hava framställt vissa anmärkningar beträffande speciella fall hava revisorerna gjort följande sammanfattning av sina iakttagelser.

För revisorerna står det klart att verksamma åtgärder ovillkorligen måste vidtagas för ernående av större vederhäftighet i de utredningar, som läggas till grund för vattenavledningsföretag, och vilka utredningar icke blott kunna öva inflytande på en hel trakts ekonomiska väl utan även föranleda betydande utgifter för statsverket. Statsmakterna synas enligt revisorernas mening icke längre kunna låta bero vid att företag efter företag kommer i ekonomiskt nödläge och att intressenterna i stor omfattning nödgas vända sig till staten med begäran om ingripande på grund av vederbörande lantbruksingenjörers brist på kompetens eller försumlighet vid utförande av sina arbetsuppgifter. Det må härvid understrykas, att de av revisorerna såväl nu som år 1927 återgivna ärendena ingalunda utgöra någon uttömmande uppräknings av de fall, där dylika brister kunnat konstateras; de äro blott att betrakta som en exemplifikation av förhållanden, som i mer eller mindre grad äro till finnandes vid ett avsevärt antal över landet spridda företag av denna art.

Beträffande de åtgärder, som härvid kunna komma i fråga, vilja revisorerna, utöver vad revisorerna därom anförde år 1927, här framkasta den tanken, huruvida ej — för eliminerande av den frestelse att få jämväl ekonomiskt mindre lönande företag till stånd, som för närvarande ligger däri att utredningskostnaderna få inräknas i de belopp, som läggas till grund för statsunderstödet fastställande — bestämmelserna härom borde ändras därhän att statsunderstöd ej må, annat än efter särskild prövning, utgå till sådana kostnader, som (i form av utgifter för syneförrättningar, kartor och handlingar m. m. dylikt) erfordras för företagets framförande till den punkt att statsbidrag, under förutsättning av förefintligheten av härför föreskrivna villkor i övrigt, kan beviljas. Alternativt kan i samma syfte ifrågasättas en sådan ändring av berörda bestämmelser, att nuvarande ovillkorliga sammankoppling mellan frågan om statsbidrag till förrättningskostnaderna och frågan om dylikt bidrag till företagets utförande bortföller. Det synes nämligen revisorerna kunna tänkas en sådan ordning, att statsbidraget till förrättningskostnaderna skulle, där så med avseende å omständigheterna prövades skäligt, kunna lämnas jämväl utan att företaget kommer till utförande.

De påvisade missförhållandena på ifrågavarande område synas revisorerna jämväl kunna giva anledning till övervägande, huruvida ej lantbruksstyrelsen skulle — eventuellt i samband med genomförandet av dess på dagordningen stående omorganisation — kunna utan ökning av organisationsramen tillföras sådan speciell sakkunskap, som må vara erforderlig för att förslag till vattenavledningsföretag skola inom styrelsen kunna ägnas en granskning, som i högre grad än vad för närvarande torde vara fallet inriktar sig på verklig kontroll av vederbörande företags lämplighet ur ekonomisk synpunkt, ej minst med hänsyn till båt-nadsuppskattningen.

Yttrande har avgivits av lantbruksstyrelsen, varjämte förklaringar inkommit från vissa statens lantbruksingenjörer. (Del III sid. 214—227.)

Utskottet.

I likhet med revisorerna finner utskottet uppenbart, att de undersökningar, som i vissa fall legat till grund för sedermera igångsatta vattenavledningsföretag, varit i åtskilliga fall i oförsvarlig grad bristfälliga. Härigenom hava otvivelaktigt dryga kostnader onödigtvis försakats såväl statsverket som de av företagen i fråga berörda enskilda intressenterna. Utskottet förutsätter därför, att all uppmärksamhet från vederbörande myndigheter kommer att ägnas åt de av revisorerna påtalade förhållandena.

Gentemot de av revisorerna föreslagna åtgärderna i syfte att råda bot på svagheterna i nuvarande system ställer utskottet sig emellertid i viss mån betänksamt, när utskottet icke känner sig övertygat om att desamma skulle leda till åsyftad verkan.

Ehuru utskottet ansett sig åtminstone för närvarande icke böra föreslå, att riksdagen vidtager någon särskild åtgärd i anledning av revisorernas här gjorda anmärkningar, har utskottet dock med hänsyn till ärendets vikt och ekonomiska betydelse velat vad sålunda förekommit för riksdagen

omförmäla.

17:o) **Förvaltningsbidraget till civilstatens änke- och pupillkassa. Statens bidrag till vissa änke- och pupillkassor.** Under pensionsväsendet, § 49, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande förhållandena vid civilstatens änke- och pupillkassa. Sålunda hava revisorerna ansett, att förvaltningskostnaderna för kassan vore onödigt höga och att förvaltningspersonalen förefölle vara större än som kunde vara betingat av göromålets omfattning och beskaffenhet, ävensom att personalens avlöningsställning, åtminstone vad anginge verkställande direktören, vore förmånligare än vad som vore fallet beträffande statliga befattningshavare med motsvarande arbetsuppgifter. (Del I sid. 168—171.)

Förklaring har avgivits av styrelsen över civilstatens änke- och pupillkassa. (Del III sid. 235—238.)

Under § 50 hava revisorerna vidare till behandling upptagit frågan om statens förhållande till familjepensionskassorna. Revisorerna hava därvid framhållit den brist på enhetlighet, som förefinnes såväl i fråga om avgifterna till och pensionerna från de olika för statens befattningshavares efterlämnade änkor och barn bildade familjepensionskassorna som ock beträffande statens bidrag till dessa kassor. (Del I sid. 171—175.)

Yttrande i ärendet har avgivits av statskontoret. (Del III sid. 238 och 239.)

I fråga om den av revisorerna under § 50 framställda anmärkningen beträffande statens bidrag till vissa änke- och pupillkassor vill utskottet framhålla, att chefen för finansdepartementet innevarande år, under erinran, bland annat, om vad revisorerna under denna paragraf anfört, uppdragit åt 1930 års pensionssakkunniga att verkställa utredning och avge förslag i fråga om ordnandet av familjepensioneringen för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen. Vid sådant förhållande och då utskottet har anledning antaga, att nämnda sakkunniga jämväl komma att i samband med berörda utredning till prövning upptaga den av revisorerna under § 49 gjorda anmärkningen beträffande förvaltningsbidraget till civilstatens änke- och pupillkassa, har utskottet icke funnit skäl föreligga att här närmare ingå på de av revisorerna under nämnda båda paragrafer behandlade frågorna utan har allenast velat vad sålunda förekommit för riksdagen

omförmåla.

18:o) **Vissa iakttagelser beträffande avlöningsförmåner m. m. åt befattningshavare å indragningsstat och övergångsstat.** Under pensionsväsendet, § 51, hava revisorerna meddelat resultatet av en av dem gjord undersökning rörande avlöningsförhållandena och vissa därmed sammanhängande frågor med avseende å dels befattningshavare i statens tjänst, som överflyttats på allmänna indragningsstaten utan tjänstgöringsskyldighet eller på övergångsstat med begränsad sådan skyldighet, dels ock lärarpersonal vid vissa statsunderstödda läroanstalter, som nedlagts. (Del I sid. 175—189.)

I anslutning härtill hava revisorerna gjort följande uttalande:

Av den gjorda utredningen framgår att vid överflyttning till indragningsstat av ordinarie personal i såväl statlig som statsunderstödd verksamhet synnerligen växlande grunder tillämpats. Vad då först angår avlöningsförmåner på indragningsstat torde som regel gälla, att befattningshavare icke skall vidkännas någon minskning i förut utgående ordinarie avlöningsförmåner. Endast beträffande lärarpersonalen vid den nedlagda bergsskolan i Falun synes ett undantag från denna regel hava ägt rum, i det att tjänstgöringspenningar icke längre utgå till nämnda personal. Beträffande frågan i vilken omfattning de avlöningsförmåner, som icke ingå i den ordinarie avlöningsstaten, såsom exempelvis tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg, efter överflyttning skall utgå, synas däremot skilda uppfattningar hava gjort sig gällande. Sålunda har det procentuella dyrtidstillägget till statens befattningshavare minskats med hälften, medan däremot detsamma till befattningshavare vid statsunderstödda anstalter utgår enligt samma grunder som för i tjänst varande befattningshavare. Enligt revisorernas mening finnas knappast några sakliga skäl för att vid utmätandet av dyrtidstillägget till här senast avsedda befattningshavaregrupper tillämpa förmånligare grunder än för statens egna befattningshavare.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har den från och med den 1 juli 1926 i besparingssyfte tillkomna bestämmelsen om minskning i det procentuella dyrtidstillägget med hälften för statens befattningshavare på indragningsstat i fråga om på indragningsstat uppförda befattningshavare med oreglerad lön icke haft åsyftad verkan. Genom att för dessa befattningshavare pensionsförhöjningen bibehållits oförändrad äro tvärtom statens utgifter för deras avlönande större efter ikraftträdandet av nämnda bestämmelse än tidigare. Härutinnan synes rättelse genom författningsändring påkallad.

Vad därefter angår rätten att vid överflyttning från indragningsstat till annan ordinarie tjänst bibehålla vissa av de å indragningsstat uppförda avlöningsförmånerna, har i allmänhet stadgats, att i den händelse vederbörande erhåller annan ordinarie befattning å rikets, riksdagens eller kommunens stat, han skall vara skyldig att frånträda samtliga avlöningsförmåner å indragningsstaten, såvida de understiga eller äro lika med de nya avlöningsförmånerna, samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstiga berörda avlöningsförmåner, vidkännas mot de senare svarande avdrag. Undantag från denna regel har dock gjorts för på indragningsstat uppförda kronofogdar, vilka berättigats att efter mottagandet av annan ordinarie tjänst å rikets, riksdagens eller kommunens stat behålla minst en tredjedel av å indragningsstaten utgående lön och alderstillägg, oavsett storleken av avlöningsförmånerna å den efter indragningen erhållna tjänsten. Såsom av den gjorda utredningen framgår var anledning till detta undantag önskvärdheten av att kronofogdarna i största möjliga utsträckning beredes annan tjänst för att härigenom nedbringa kostnaderna för deras överflyttning å indragningsstat. Enligt vad revisorerna uppmärksammat hava emellertid nämnda åtgärder för att förmå kronofogdarna att söka annan lämplig tjänst icke lett till avsett resultat. Sålunda hava av de icke flyttningsskyldiga ingen samt av de flyttningsskyldiga — med undantag för dem, som vid indragningen överflyttats till landsfogdetjänst — endast sex övergått till annan ordinarie statstjänst. Då det för statsverket måste vara av synnerlig vikt att genom indragning överflödigt personal i möjligaste mån beredes annan lämplig sysselsättning i statens tjänst, synes revisorerna nu nämnda förhållande vid kronofogdetjänsternas indragning tydligt ådagalägga behovet, att vid eventuellt kommande indragningar av ordinarie personal andra och mera effektiva åtgärder vidtagas för att få den indragna personalen överflyttad till annan tjänst.

Utan att närmare ingå på vilka åtgärder i sådant syfte som kunna vara lämpligast, vilja revisorerna dock ifrågasätta, huruvida icke i de fall, då vederbörande erbjudes annan, med den indragna befattningen i tjänstgörings- och avlöningshänseende väsentligen likställd tjänst men ej begagnar sig av erbjudandet, en ytterligare begränsning av de icke ordinarie avlöningsförmånerna bör äga rum eller — därest sistnämnda avlöningsförmåner inarbetats i den fasta lönen — vederbörande bör vidkännas ett visst avdrag å lönen exempelvis det i 16 § i avlöningsreglementet stadgade tjänstledighetsavdraget.

Revisorerna vilja vidare ifrågasätta, huruvida icke den för beställningshavare å arméns och marinens övergångsstaten stadgade skyldigheten att när sådan beställningshavare tillika är innehavare av civil extra ordinarie eller därmed jämförlig icke ordinarie statstjänst avstå viss del av avlöningen å övergångsstat även borde gälla för civila befattningshavare å indragningsstat. Vad revisorerna nu anfört angående

önskvärdheten av att bereda statens befattningshavare å indragningsstat annan tjänst samt angående åtgärder för att förmå befattningshavare att mottaga dylik tjänst synes även böra gälla befattningshavare vid statsunderstödda anstalter, som på grund av nedläggning blivit överflödiga.

Utbetalning av avlöning till på indragningsstat uppförd personal inom civilförvaltningen sker genom ett flertal myndigheter, bland andra länsstyrelserna. Med hänsyn till de felaktigheter, som revisorerna uppmärksammat beträffande utbetalningen av avlöningsförmånerna till kronofogdar å indragningsstat, synes det revisorerna önskvärt, att de utbetalningar av avlöning till personal å indragningsstat, som nu ske genom länsstyrelserna, överflyttas på statskontoret. Härigenom synes nämligen en enhetlig behandling av ifrågavarande ärenden kunna vinnas och möjligheten av olika tillämpning av normerna för avlöningsförmånernas beräkning kunna undvikas.

Yttrande i ärendet har avgivits av statskontoret (Del III sid. 239 och 240), som anfört följande:

Den av revisorerna gjorda utredningen synes giva vid handen, att mycket växlande grunder tillämpats vid överflyttning till indragningsstat av ordinarie personal, samt att det får anses vara nödvändigt, att någorlunda enhetliga principer vid ifrågavarande överflyttning genomföras. Särskilt synes det vara förtjänt av uppmärksamhet, att de från och med den 1 juli 1926 tillämpade föreskrifterna rörande dyrtidstillägg för befattningshavare å indragningsstat och rörande pensionsförhöjning åt sådana befattningshavare blivit så avfattade, att det med föreskrifterna avsedda syftet icke vunnits och statens utgifter, i stället för att, såsom avsikten varit, minskas, kommit att åtminstone i vissa fall ökas i anledning av de meddelade föreskrifterna. Statskontoret delar revisorernas uppfattning om, att en författningsändring på detta område får anses påkallad. Statskontoret vill ifrågasätta, huruvida icke — särskilt om en sänkning av dyrtidstilläggen kommer till stånd — den anordningen kan redan från nästa budgetår vidtagas, att å reglerade avlöningar å indragningsstat dyrtidstillägg icke vidare utgår, medan på oreglerade dylika avlöningar utgår dyrtidstillägg efter den procentsats, som utgör skillnaden mellan beräkningarna av dyrtidstillägg å reglerad och å oreglerad pension (f. n. 18 procent).

Statskontoret är ense med revisorerna därom, att det ur statens synpunkt måste anses önskvärt, att, för den händelse å indragningsstat uppförd befattningshavare skulle erhålla annan anställning i statens tjänst, som icke är att hänföra till ordinarie befattning, föreskrift framdeles meddelas därom, att han skall avstå avlöningsförmånerna å indragningsstaten eller vidkännas en minskning av desamma.

De av revisorerna berörda frågorna rörande avlöningsförmånerna å indragningsstaten samt befattningshavares överflyttning till annan tjänst jämte villkoren härför synas vara förtjänta av att underkastas en allsidig utredning, så att för framtiden någorlunda bestämda grunder kunna fastställas i nämnda hänseenden.

Statskontoret har intet att erinra mot, att utbetalning av avlöning till på indragningsstat uppförd personal överflyttas på statskontoret, till vilket ämbetsverk under de senaste åren redan överflyttats utbetalning av alla vid allmänna civilförvaltningen utgående pensioner, som icke på grund av praktiska skäl ansetts böra utbetalas av vissa speciella myndigheter.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig i huvudsak till de av revisorerna och statskontoret anförda synpunkter i fråga om ordnandet av avlöningsförhållandena m. m. för personal, som överförts på indragningsstat. Utskottet anser önskvärt, att sådana anordningar vidtagas, att pensionsförhöjning I kommer att utgå till sådan personal på indragningsstat, som nu uppbär oreglerad avlöning. Härigenom skulle samtliga på indragningsstat uppförda befattningshavare erhålla en sammanlagd avlöning, som kan betraktas såsom reglerad. Vid en sådan lösning av frågan kan, därest dyrtidstillägget avskaffas för personal på indragningsstat med reglerad avlöning, en liknande åtgärd utan olägenhet vidtagas även beträffande personal, vars avlöning icke reglerats, men som å andra sidan i stället uppbär pensionsförhöjning I. Spörsmålet, huruvida dyrtidstillägg framdeles skall utgå till personal på indragningsstat, torde böra upptagas till slutlig prövning i samband med frågan om de författningsändringar på detta område, som, enligt vad den gjorda utredningen giver vid handen, måste anses påkallade med hänsyn till att bestämmelsernas nuvarande avfattning är otillfredsställande och delvis vilseledande. För den händelse på indragningsstat uppförd befattningshavare skulle erhålla sådan anställning i statens tjänst, som icke kan hänföras till ordinarie befattning, synes vidare föreskrift böra meddelas därom, att han skall avstå från eller vidkännas minskning i de å indragningsstaten utgående förmånerna. De nu behandlade spörsmålen torde böra av Kungl. Maj:t underkastas närmare övervägande, och utskottet vill därför föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t gör framställning i ärendet.

Vad beträffar frågan om utbetalning framdeles av avlöning till å indragningsstat uppförda befattningshavare, är utskottet av den uppfattningen, att utbetalningen i enlighet med revisorernas av statskontoret tillstyrkta förslag snarast möjligt bör överflyttas till nämnda ämbetsverk.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t tillkännagiva sin uppfattning i ovan berörda frågor rörande avlöningsförhållanden m. m. för befattningshavare på indragningsstat.

19:0) **Avlöningsförmånerna till innehavaren av den indragna statskonsulentbefattningen å jordbruksdepartementets egnahemsavdelning.** Under pensionsväsendet, § 52, hava revisorerna, med förmålan, att innehavaren av den å extra stat uppförda befattningen såsom statskonsulent för egnahemsväsendet å jordbruksdepartementets egnahemsavdelning, A. Östergren, oaktat befattningen numera är indragen, bibehålles vid sina tidigare i egenskap av statskonsulent åtnjuta avlöningsförmåner, framhållit önskvärdheten av, att frågan om Östergrens avlöningsförmåner snarast möjligt upptages till slutligt avgörande. (Del I sid. 189—191.)

Den av revisorerna berörda frågan har efter framställning från Kungl. Maj:t varit föremål för behandling av bankoutskottet i dess den 23 mars 1933 avgivna utlåtande, nr 22, därvid utskottet föreslagit, att Östergren måtte från och med den 1 juli 1933 från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 5,724 kronor. Vad bankoutskottet föreslagit har numera vunnit riksdagens bifall.

Om vad sålunda förekommit, har utskottet velat här

erinra.

20:o) **Allmänna indragningsstaten.** Under pensionsväsendet, § 53, hava revisorerna i fråga om allmänna indragningsstaten (Del I sid. 191 och 192) anfört följande:

Avsikten med allmänna indragningsstaten, vilken infördes genom beslut av 1809 och 1810 års riksdagar, var, att å denna stat skulle överföras allt, som vid vederbörande befattningshavares avgång skulle indragas och statsverket besparas. På grund härav kom i första hand utgifterna för det statliga pensionsväsendet i dess dåvarande form att belasta ifrågavarande anslag. Allt eftersom pensionsväsendet utvecklades, verkställdes en överflyttning av kostnaderna härför till särskilda för ändamålet anvisade anslag under elfte huvudtiteln. För ordnande av det civila och det militära pensionsväsendet uppfördes sålunda särskilda anslag. Å indragningsstaten kommo allenast att kvarstå sådana pensioner, vilka icke voro reglerade genom pensionsreglementen, utan beviljades genom särskilda beslut av riksdagen.

Vad därefter beträffar utgifterna för personliga tjänster, exempelvis personliga professurer, samt därmed förenade kostnader belasta desamma alltjämt anslaget till indragningsstaten. Enligt revisorernas mening torde knappast några bärande skäl föreligga för att längre bibehålla utgifterna för sistnämnda ändamål på allmänna indragningsstaten, utan synas desamma i överensstämmelse med numera tillämpade grunder för redovisning av statsverkets utgifter för olika ändamål böra överflyttas till den huvudtitel och det anslag, dit de på grund av sin natur närmast äro att hänföra. Revisorerna vilja i detta sammanhang erinra om att i flera fall tjänster, som genom omorganisation av förvaltningen blivit överflödiga, men vilkas innehavare ålagts tjänstgöringsskyldighet, exempelvis lanträntmästarna och vissa befattningshavare vid statsdepartementen och ämbetsverken m. fl., efter omorganisation fortfarande varit uppförda å vederbörande verks anslagsstat under rubriken: Övergångsstat. Det nu tillämpade förfaringssättet att på allmänna indragningsstaten uppföra de personliga tjänsterna har medfört, att den fasta avlöningen till innehavare av dylik tjänst belastar allmänna indragningsstaten, medan däremot dyrtidstillägget åt samme befattningshavare kommit att utgå från vederbörande huvudtitels anslag till sådant ändamål.

Enligt revisorernas mening står det hittills tillämpade förfarandet icke i god överensstämmelse med ett välordnat redovisningsväsende och försvårar för den anslagsbeviljande myndigheten att erhålla ett tillförlitligt omdöme om kostnaderna för vederbörande institution. Revisorerna anse det därför önskvärt att en omläggning i nu nämnda hänseenden kommer till stånd.

Av liknande skäl synes även en överflyttning av kostnaderna för de på allmänna indragningsstaten utan tjänstgöringsskyldighet uppförda befattningshavarna till vederbörande huvudtitel eller verks stat böra äga rum.

Yttrande i ärendet har avgivits av statskontoret. (Del III sid. 272 och 273).

Utskottet.

Utskottet vill till en början erinra om, att den av Kungl. Maj:t den 28 augusti 1930 tillsatta kommittén för avgivande av förslag till vissa ändringar i riksdagens arbetsformer m. m. å sid. 85 av sitt betänkande anför, att kommittén funnit skäl tala för att till statsutskottet återföres visst anslag under elfte huvudtiteln. Kommittén syftade därvid på anslaget till »allmänna indragningsstaten, diverse föremål». Från detta anslag bestredes dels åtskilliga pensioner och understöd m. m., dels och löner till å indragningsstat uppförd personal inom statsförvaltningen. I förstnämnda del hörde anslaget givetvis under bankoutskottets kompetensområde. I den sistnämnda delen åter gällde det ändamål, vilka sakligt sett närmast fölle under statsutskottets behörighet. Dessa omständigheter hade medfört, att för beredning av frågor om användning av medel från allmänna indragningsstaten — företrädesvis ärenden om personliga professurer och andra personliga tjänster, vilka ärenden formellt helt fallit under bankoutskottets kompetens — måst tillsättas sammansatta stats- och bankoutskott. I syfte att göra dylika sammansättningar obehövlige hade kommittén ansett sig böra föreslå en grundlagsändring, varigenom indragningsstaten överfördes till statsutskottet, och bankoutskottet alltså erhöle remiss å statsverkspropositionen, icke såsom nu beträffande såväl pensions- som indragningsstaterna utan blott i fråga om pensionsstaten. För undvikande av att en och samma huvudtitel måste i olika delar hänvisas till två utskott hade inom kommittén varit under övervägande den åtgärden, att indragningsstaten i riksstaten skulle uppföras fristående vid sidan av huvudtitlarna, i likhet med vad nu vore fallet t. ex. med anslaget till oförutsedda utgifter, medan under elfte huvudtiteln uppfördes ett nytt ordinarie anslag, förslagsvis under rubrik »diverse pensioner och understöd m. m.», för de ändamål av pensionskaraktär, vilka hittills tillgodosetts från allmänna indragningsstaten.

Den av kommittén föreslagna grundlagsändringen har numera genomförts (jfr konstitutionsutskottets memorial nr 4), och kommer på grund härav indragningsstaten att framdeles behandlas av statsutskottet, medan bankoutskottet får till sig hänvisad pensionsstaten.

Utskottet delar kommitténs och revisorernas uppfattning, att vissa jämkningar böra vidtagas i fråga om indragningsstaten såväl beträffande dess inordnande i riksstaten som i fråga om de ärenden, som böra hänföras till denna stat. Förslag härom torde emellertid kunna väntas från Kungl. Maj:ts sida. Vid sådant förhållande anser sig utskottet sakna anledning att nu närmare ingå på dessa frågor, vilka för övrigt måste

komma under bedömande även i sammanhang med den av riksdagen begärda utredningen rörande vissa förändringar i riksstatens uppställning.

På grund härav har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

21:o) **Övriga anmärkningar.** Vad i övrigt blivit av revisorerna anmält och erinrat, har utskottet funnit dels hava medfört åsyftad eller i utsikt ställd rättelse, dels vara av vederbörande utlåtanden nöjaktigt förklarat, dels ej vara av den vikt, att, oaktat förklaringen ej varit fullt tillfredsställande, någon riksdagens åtgärd bör av förhållandena föranledas, dels slutligen icke vara av beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande; vilket utskottet skolat för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 23 maj 1933.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Lindblad, Widell, Olof Olsson, Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Carlsson* i Gävle, *Bergström, friherre Lagerfelt, Nilsson* i Fredriksfält och *Thelin*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren, Törnkvist* i Karlskrona, *Persson* i Fritorp, *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Olsson* i Blädinge, *Ward, Nilsson* i Hörby, *Högström* och *Olofsson* i Digernäs.
